

kteřá se objeví v místě přisátí klíštěte i jinde na kůži těla. Skvrna se kruhově zvětšuje a mívá ohraničený lem s výbledem uprostřed. Může se vytvořit během několika dní po přisátí klíštěte, ale také za několik týdnů. Inkubační doba je 3–32 dní. Zarudnutí (erytém) se objevuje asi u 80 % pacientů. Průvodními příznaky mohou být také třesavka, horečka, bolesti ve svalech a únava. Tato fáze připomíná chřipku. U dětí, méně často u dospělých, se někdy nalezne na kůži **ušního boltce** modročervený uzlík 1–5 cm velký, který může být provázen zduřením příslušných mízních uzlin. Někdy se objeví až za několik týdnů až měsíců. Po několika týdnech se mohou objevit příznaky postižení srdečně cévního, kosterně svalového, nervového systému a kůže.

Nervové příznaky zahrnují bolesti hlavy, ztrnutí šije, poruchy citlivosti a hybnosti, obrny zejména lícního nervu, bolesti v zádech i končetinách. Postižení kloubů se projevuje výskytem bolestí, které se stěhují a trvají krátkou dobu.

Srdeční obtíže se mohou projevit dušností a bolestivostí na hrudi, připomínající infarkt myokardu.

DIAGNÓZA

Diagnostika onemocnění se opírá o klinické příznaky a laboratorní potvrzení různými metodami.

TERAPIE

Velmi důležitá je včasná diagnóza, protože léčba antibiotiky v časném stádiu bývá velmi účinná a může zabránit rozvoji pozdní formy onemocnění.

PREVENCE

Spočívá v:

- používání repelentních přípravků
- nošení světlých oděvů s dlouhými nohavicemi a rukávy
- prohlídka celého těla po návratu z přírody
- odstranění přisátých klíšťat a dezinfekce místa přisátí **účinnými** antiseptickými přípravky (např. na bázi jódu)

Po prodělaném onemocnění člověk nezískává imunitu, může se tedy nakazit bakterií způsobující lymeskou borreliózu opakovaně.

Vydal: Liberecký kraj 2013

Zpracovala:

Krajská hygienická stanice Libereckého kraje
se sídlem v Liberci

KHS Libereckého kraje
se sídlem v Liberci

Liberecký
kraj



PREVENCE ONEMOCNĚNÍ PŘENÁŠENÝCH KLÍŠŤATY

KLÍŠŤOVÁ ENCEPHALITIDA

Klíšťová encephalitida (zánět mozku) je virová sezónní neuroinfekce přenášená klíšťaty. Onemocnění se vyskytuje v přírodních ohniscích, kde virus koluje mezi nakaženými zvířaty a klíšťaty. Zdrojem jsou drobní hlodavci, hmyzožravci, lesní zvěř, ptáci, ale i domácí zvířata, která pak mohou následně virus vylučovat mlékem.

ZPŮSOB PŘENOSU

Člověk se nakazí nejčastěji při přisátí klíštěte v přírodním ohnisku nákazy (nejčastěji se jedná o okraje listnatých a smíšených lesů s křovinatým podrostem). Nejvíce případů je zaznamenáno v oblastech jižních Čech, na Vysočině a jižní Moravě. Období aktivity klíšťat u nás trvá od jara do začátku podzimu. Stupeň aktivity závisí zejména na vlhkosti vzduchu a teplotě (optimální pro klíště je 18–25 °C). Výjimečně dojde k nákaze vdechnutím infekčního aerosolu (prasklé infikované klíště při jeho odstraňování z povrchu těla) a pitím syrového kravského, ovčího, kozího mléka. Nákaza se nepřenáší z člověka na člověka. Po prodělání infekce se vytváří celoživotní imunita.

KLINICKÉ PŘÍZNAKY

Klíšťová encephalitida, jejíž inkubační doba je 7–14 dní (3–28 dní) se může projevit ve dvou fázích. V první fázi trvající 2 až 7 dní má nemoc chřipkový charakter – zvýšená teplota, únava, slabost, bolesti kloubů a svalů, bolest hlavy. Tato první fáze může někdy chybět.

Ve druhé fázi se po několikadenním odeznění prvních příznaků asi za 4–10 dní projeví postižení centrální nervové soustavy. Může se jednat o zánět mozkových blan, postižení šedé a bílé hmoty mozkové nebo prodloužené míchy.

DIAGNOSTIKA

Diagnostika onemocnění se opírá o klinické příznaky a potvrzení přítomnosti specifických protilátek. Protilátky se tvoří i u nakažených, kteří nemají klinické příznaky.

TERAPIE

Terapie je založena na podpoře životních funkcí, záleží na závažnosti onemocnění. Jde o virové onemocnění, na které antibiotika neúčinkují.

PREVENCE

Spočívá v:

- používání repelentních přípravků
- nošení světlých oděvů s dlouhými nohavicemi a rukávy
- prohlídka celého těla po návratu z přírody
- odstranění přisátých klíšťat a dezinfekce místa přisátí **účinnými** dezinfekčními přípravky (např. na bázi jódu)
- specifická prevence spočívá v aplikaci vakcíny; do rizikových skupin, kterým je doporučováno očkování, se řadí všichni, kteří se dostávají **pravidelně** do kontaktu s přírodou, např. pejskaři, myslivci či sportovci, ale i **nárazově**, např. chataři, chalupáři, turisté, cyklisté, houbaři, zahrádkáři či sběrači lesních plodů; očkování

je doporučováno zejména **seniorům**, u kterých onemocnění probíhá často velmi závažně a s trvalými následky.

LYMESKÁ BORRELIÓZA

Lymeská nemoc je vyvolána spirochetou *Borrelia burgdorferi*. Borelie cirkulují mezi divoce žijícími zvířaty (hlodavci, lesní zvěř) v určité geografické oblasti a přenášejí je především klíšťata. Infikovaná mohou být všechna stádia klíšťat – vajíčka, larvy, nymfy a dospělci. Všechna vývojová stádia klíšťat sají krev na člověku a mohou tedy přenést infekci. Mimo člověka mohou být nakažena i domácí zvířata. Spirochety pronikají do těla v místě přisátí klíštěte. Čím déle klíště nebo jeho vývojové stádium saje krev, tím vyšší je pravděpodobnost přenosu spirochét. Klíšťata žijí v travnatých, křovinatých a lesních biotopech, rizikové oblasti jsou tedy zejména lesy listnaté a smíšené. Promořenost klíšťat boreliemi v jednotlivých regionech značně kolísá. Přírodní ohniska nákazy jsou po celé České republice.

PŘÍZNAKY ONEMOCNĚNÍ

Vnímavost vůči nákaze je všeobecná. Typickým časným příznakem je pomalu se šířící červená skvrna tzv. *erythema migrans*,